

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ADMINISTRACIÓ

REDACCIO

CARRÈ NOU DE S. FRANCESC
num. 27, pis 2.^{on}
BARCELONA.

PERÍÓDICH SATÍRICH, HUMORÍSTICH, IL·LUSTRAT Y LLITERARI.

DONARÁ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ.

FORA DE BARCELONA

cada trimestre

ESPAÑA, 8 rals.

CUBA Y PUERTORICO, 10.
ESTRANGER, 15.

2 CUARTOS CADA NÚMERO PER TOT ARREU.

COSAS DE LA SENMANA.

Barcelona suplica al rey de las aguas que no 'n fassa tant tampoch...

Dilluns á la nit, Barcelona vá demostrar qu' era agrahida.

LA TOMBOLA DEL ATENEO LLIURE.

—Si es servida, aquí tè lo que ha guanyat.
—Escolti, ¿que no me 'l podria cambiar ab un mocador de pita?

—Aquí té 'l seu premi.
—Vet' aquí: si la mèva majordona hagues tret una sotana, vindria al pél.

—Que 's pensan que perque un home es de fora, no 'u coneix que en aquest sant n' hi falta un trós?

LA FESTA DEL AGRAHIMENT.

Barcelona, la primera ciutat d'Espanya, en indústria, comerç, arts, activitat y geni, havia de ser la primera també en demostrar l'agrahiment á la generosa República francesa, per l'afany ab que ha acudit á socorre nosaltres desgracias.

Lo saló de descans del Liceo presentava l'vespre del dilluns un brillantissim aspecte. Una numerosa concurrencia escullida, que representava tot lo que més digne té Barcelona en arts, ciències, lletres, política y demés rams de l'activitat, omplia l'indicat saló. La banda d'Artilleria tocava en lo vestíbul escullidas sinfonias: la fatxada del teatre estava adornada, crusantse de per tot la bandera francesa ab l'espanyola.

La vetllada fou escullida. Confusa estigué als directors dels cinquanta diaris que secundaren lo projecte de la comissió.

D. Manel Lassarte obrí la sessió improvisant un correcte discurs, plé d'idees generoses y de frases de carinyo dedicadas á la nació francesa.

Lo director de la *Correspondencia de Catalunya* llegí un treball pintant lo que déu lo progrés á la premsa francesa.

D. Valentín Almirall, director del *Diari Català*, llegí una entusiasta apologia de la rassa llatina, al devant de la qual marxa la nació francesa.

D. J. Roca y Roca, director de la *Gaceta de Catalunya*, una oda á França, que no publicarem en l'*Esquella*, per les seves transparencies polítiques; pero que coneixeran dissapte los lectors de la *Campana de Gracia*.

D. Eusebi Corominas, en representació de la *Pubblicitat*, llegí un ben escrit estudi sobre Garnier Pagès, honrosa figura de la democracia francesa.

Lo cònsul francès, que presidia l'acte, llegí un correcte discurs escrit en espanyol, plé de pensaments afectuosos dirigits a Espanya y principalment á Catalunya y á Barcelona. Molts cops lo digne Sr. Tallien de Cabarrús fèu palpitar lo nostre cor, al veure que no sols la França es una nació generosa y magnanima, sino que té per nosaltres lo seu digne representant en aquesta ciutat una consideració que no mereixem certament; pero que demostra lo carinyo que 'ns professa.

Finalment lo president de la comissió iniciadora don Juan Tutaú doná las gracies, improvisant un notable discurs, en lo qual associà al obsequi que á França 's tributava, las demés nacions que tant han fet per Espanya, acabant ab un «Visca la fraternitat dels pobles!»

Entremíj se llegí un telegramma de felicitació de M. Lesseps, l'autor del Canal de Suez, que havent sigut cònsul de Barcelona, encara 's recorda de nosaltres; y l'mensatge que al president de la República francesa dirigi la comissió iniciadora.

Aixis acabà la festa literaria.

La festa popular se celebrá davant de la casa número 92 del Passeig de Gracia, en la qual resideix lo cònsul.

Allà entre una apinyada concurrencia á la qual los rigors del fred y l'humitat de que la terra estava imprengada no l'hi refredavan l'entusiasme, 's doná una brillant serenata per l'orquestra del Liceo y las societats corals *Euterpe* de Barcelona y *Porvenir* de Sans.

Los balcons del consulat estaven iluminats ab brillants: en lo centre hi lluia un grup de metxeros ab l'inscripció *Vivan España y Francia unidas*.

Després de tocar-se algunes de las més inspirades produccions de Clavé, entre elles la *La Gratitud*, y las sinfonias del *Guillermo* y de la *Mutua*, lo Sr. Cònsul aparegué á la balconada y la multitud lo rebé ab crits d'entusiasme y grans aplausos. A sos vistes á Espanya y França unides, contestá tothom ab vistes á la República francesa.

Moments eran aquells de solemne entusiasme, viu resplendor de la generositat de un poble y de l'agrahiment de un altre.

Las habitacions de la casa del Sr. Cònsul estaven plenes de una concurrencia brillant. Hermosas damas, diversos cònsuls, moltes persones de distinció, un número respectable de francesos, los directors dels periódics y 'ls individuos de la comissió que havia organitzat la festa les ocupavan, y l'cònsul y sa simpática familia feren los honors de la casa ab una delicadesa encantadora.

Terminada la serenata, un magnífich y variat bufet probá l'esplendides del Sr. Cònsul, y doná occasió á que las copas s'unissen y á que 's fessin nous vots per la prosperitat de França y d'Espanya amigas sempre.

Aixis terminà la festa.

Mentrestant s'havia acabat la serenata. Per un accident involuntari l'orquestra no pogué tocar la *Marsellesa* qu'és l'himne nacional de França. A la tarda no varen trobar-se 'ls papers... (Faltant temps que no 's toca...)

Lo públic la demanava, y 'ls músichs no la sabían. Llavors un petit grup comensà á entonarla. A las primeras vèus se'n hi uniren d'altres, y aviat una massa

imponent y un coro robust executaren l'últim número del programa.

Corregué la vèu de que l'Arcalde havia privat la *Marsellesa*. Lo rumor era inexacte. Ni l' havia privada, ni podia privarla: la *Marsellesa* es l'himne nacional de una nació amiga. Pero.... qui 'ls ho fa entendre...

Aguns se'n van Passeig de Gracia avall, entonant-la: la massa segueix: recorren la Rambla, lo Pla de la Boqueria, lo carrer de Fernando, y la Plaça de Sant Jaume, davant de la Casa de la Ciutat engalanada aquell dia, ab motiu del casament del rey, se canta l'última estrofa, y la manifestació improvisada 's disolt pacíficament.

L'endemà l'*Brusí* va sortir molt cremat, refunyant y dient.....

Ni puch, ni dech repetirlo lo que va dí l'*Brusí*. Si 's fiqués al llit dejorn, no tindria aquets disgustos.

P. DEL O.

LOS INGLESES.

Ja saben que 'ls inglesos, serios com tots los inglesos del mon, inclús los sabaters y 'ls sastres que no poden cobrar un compte, son ademés molt originals, y algunas vegades estrambòtichs y tot.

Fora de casa se 'ls coneix sempre. Apenas may riuen: van molt estirats, molt encarrerats, duhen lentes, no parlan ab ningú, y tot ho observan.

Anant en lo carril es allá hont hi há que veure's.

Un s' estava un dia ab las mans plegadas, y ab lo dit gros de la dreta donant voltas al dit gros de l'esquerra. Ja havian passat tres, quatre, cinch horas de viatje, y sempre l'mateix, sempre donant voltas ab lo dit gros de la dreta al dit gros de l'esquerra.

Un company va dirli:—No sabeu fer res més que això?

Y l'inglés sense inmutarse respondé:—No, també sé fer això altre.

Y cambiando lo moviment dels dits, ab lo gros de l'esquerra doná voltas al gros de la dreta.

Se diu que 'ls inglesos son mol calculistas.

En proba de que 'u son, se conta la següent anècdota.

A un anglés se l'hi estava cremant la casa quan van anarli a donar la notícia, trobantse al club.

Sense tornar resposta, ni inmutarse, va treure's una cartera de la butxaca, va obrirla y ab un llapis va posar-se a escriure números, á tirar sumas y á treure calculs.

—Miréu que la casa se 'us crema.

—Que 's cremi, respondé l'inglés....

—Es possible?

—Si: ja 'u tinch contat: la companyia de bombers, lo transport de l'agua, y 'ls danys suferts me costarian tant: la casa val quant: luego si apagaba 'l foix encare hi perderia.

Y sobre foix é inglés, aquí 'n va un' altra.

S'estaba un fill de las Islas británicas seguit al café y plé d'esplín.

Tot de un plegat s'adona d'alguna cosa, y picant de mans crida al mosso.

—Sabria dirme com se diu aquell senyor que fuma aquí á la taula del davant?

—No senyor; pero ho preguntaré al amo ó als altres mossos.

Al cap de mitj quart hi tornava y l'hi deya:

—Se diu Mister Jhon Stirling.

Llavors l'inglés s'alsà, y dirigintse al aludit, l'hi digué.

—Perdonéu Mister Jhon Stirling: á un quant que 'us ha caigut una guspira de la pipa y 'us estéu socarriment la levita.

En un periòdic inglés vaig llegir la següent llegenda qu'és anglesa de pura rasa.

Un milord viatjava en companyia de un seu criat: arriban á un poble y s'hospedan á la fonda.

En aquell poble hi havia una costum molt original.

Quan se moria algú, sobre 'l sepulcre hi posaven una làpida expressant no sols lo nom y circunstancies del difunt, si no 'l metje que 'l visita durant la seva última malaltia.

Lo milord va sentirse indisposat. Lo mal anava empitjorant y crida al criat y l'hi digué.

—Jhon! Arribat fins al cementiri: consulta totas las làpidas, senyala las vegades que está citat lo nom de cada metje y vinam'ho á dir.

La cosa 's féu al peu de la lletra.

Tal hi havia enviat xexanta tres difunts, tal altre cinquanta, alguns quaranta cinc ó trenta, ningú baixava d'aquest número ménos un. Aquest n'hi tenia no més que quatre.

Lo milord digué:—Véme á buscar aquest.

Lo metje hi comparegué sollicit y molt amable.

—Vos hi enviat á buscar digué 'l malalt, perque tinc notícies molt bonas y seguras de vostre talent.

Lo metje respondé:

—L'hi dono un milió de gracies per aquesta benevolència, tant més digna de ser agrahida, quan no s'ha més que dos dies que visito en aquest poble.

Lo milord se quedà petrificat. Ab dos dies ja n'ha via mort quatre.

Aixó prova que no sempre 'ls càlculs estadístichs són bens fets.

*

Rasgo final:

Quan passa una senyora montada á caball, si un espanyol y un anglés la veuen, tots dos s'aturan á contemplarla.

L'espanyol, fixantse ab la senyora, diu:—Qu'és cayal

L'anglés fixantse ab lo caball, exclama:—Quina bona estampa!

P. K.

UN COP D'ULL ALS TEATROS.

Lo Liceo, quan hi havia en Valles era una troca. A lo millor de capdellarla, l'fil l'hi va ensatar los dits, va deixarla; va recullirla la Junta; va cridar á tots quatre vents qui volia encarregars'en y la troca va embullar-se de tal modo, que ja no hi há qui la desenredi.

Algú ha proposat fer servir las estisoras y tallar pel dret. Tot es en val.

La qüestió de trobar un empressari pel Liceo, ja 's ho vaig dir en lo número passat, es una qüestió tant àrdua com la de Orient: un problema tan difícil com lo moviment continuo, la direcció dels globos y la quadratura del circul.

Per are ab tants suicidis que apelan á la pistola ó á la corda, ó á tirarse daltabaix del terrat, á ningú se l'hi ha ocurregut anar-se'n del mon prenent l'empresa del Liceo. Quan surti un suicida de bon humor per enfilarslas per aquest costat, lo Liceo tornarà á obrir las portes.

E si non, non.

Y a propòsit del Liceo, sembla qu'en lo vuit que va obrir lo pobre Valles, s'hi ha enfonsat la Junta de propietaris.

Y are busquin un tenor y una tiple per cantarli 'i *Miserere* del Trovador.

*

Al Principal continua en Zamora demostrant que si no se ganó Zamora en una hora, hi ha galans joves que per anys que posin, may tindrán la categoria de primers galans.

Fins are no hi vist en aquell teatre hont encare sembla que hi ressonin los aplausos tributats á la companyia italiana, un d'aquells rasgos, que fán dir «Bé, noy!»

Res més que mitjançans y una escola encarrerada. Això si, molt bellugar los ulls y molt menjarse á crema-dent las silabas de las paraules. Ay Sr. Zamora 'm fa una pena quan veig que té aquella gana!. Si no fos precis que en lo dir de un actor la primera condició es la naturalitat, jo l'hi encomanaria que s'acostumés a parlar seguint lo compás, com los músichs y cantants.

Al Circo la companyia de Zarzuela fa esforços: crida al públic y 'i públic fà 'i sort.

Per are la Cifuentes se'n d'ú la palma. Després de l'Avila ha vingut la Uzal. La companyia ha millorat bastant, perque encare que la nova tiple es desigual com l'empedrat de molts carrers de Barcelona, en alguns trossos està molt conforme y corra bé.

Dias endarrera en lo drama líric *«El anillo de hierro»* va estrenarse un salò pintat per en Nolla. Produeix molt bon efecte y va ser justament aplaudit.

*

Al Circo equestre ha comensat á treballarhi una companyia de noys florentins y de xinos.

Lo fret apreta, y tal vegada 'ls empressaris, ab lo color del entusiasme, no se'n han adonat; pero 'i públic diu:—Si 'ls han dit que Barcelona resisteix la temperatura d'hivern dintre de un teatre d'istiu, los han enganyat com uns xinos.

Al Espanyol la Guerra d'Africa l'hi fa guanyar á l'empresa moltes victòries, y fins confia que al últim, de aquesta guerra 'n treurà una subvenció que equivalgui relativament á la que va cobrar Espanya del moro.

Y als que anyoren al general Prim, y que creuen qu'ell sol pot fer anar b'e l'Espanya, que vagin á buscar a'n en Tutau, y veurán un Prim enter y verdader. Ell si no á l'Espanya, salva al teatre Espanyol.

*

A Romea s'ha estrenat un drama *«Lo que vale el talento»* á benefici del veterano Sr. Parreño. Un altre dia 'n parlarém, que avuy tinc altre feyna.

Pero avants de cumplirla, dech anunciarlos que 'l diumener á la nit y 'l dilluns á la tarda, en aquell teatre s'posarà *«El cuchillo de plata»*, drama estrenat ab gran èxit al Espanyol. Aixó vol dir, que 'ls recomana l'assistència.

Lo que vale el talento —
Quan passa una senyora montada á caball, si un espanyol y un anglés la veuen, tots dos s'aturan á contemplarla.

Lo que vale el talento —
Lo que vale el talento —

Y fet aquest anuncí, anem à la seyna:

La setmana passada, vaig ocuparme de la joguina «*Als pèus de vosté*» en los següents termes:

«La pessa «*Als pèus de vosté*» tot y estant tenyida de català, s'vèu que ha sigut fabricada à Fransa. Si no es aixis, que no 'u sabem de cert, consti que l'seu autor tramaría bê l'*vaudeville*. Pero sempre hauria de cuide una mica més lo llenguatge aixut y vulgar.»

«L' obra no obstant entreté y fà riure.»

Això vaig dir, ni més ni menos.

Lo senyor Palà, autor de la pessa, en vista de aquest judici 'm surt ab la següent carta, qual lectura 'ls recomano:

«Molt Sr. meu: ab admiració he llegit lo *suelto* de «*La esquella de la Torratxa*», de sa digna direcció en lo qual s'occupa de la joguina cómica estrenada lo dijous de la setmana passada en lo Teatro Romea ab lo titol de «*Als pèus de vosté*», original del abax firmat.

«Y, dich que l' he llegit ab admiració, perqué, quan tota la prempsa de Barcelona s'ha ocupat de la mèva producció en termes *massa* favorables per mí, sols vossté s'ha permés criticarla, precisament en lo que a mon entendrer podia estar més injust.

»La suposició gratuita de que sia traducció ó arreglo del estranjer, m' hauria ofès perque, habent permés qu' en los cartells se la nomenés original, jo apareixeria un verdader plagiari, indigno de tota consideració; quan més no'ha de ofendre'm que vosté diga qu' «*es veu que ha sigut fabricada à Fransa*». Encare que després diga vosté «no ho sabem del cert», no destrueix la mala impressió de las afirmacions anteriors.

»En resumen: declaro que jo la considero original, si es que res original còpiga ferse en lo Teatro; consti que no he anat a *robar* al teatro estranjer ni una esceña de la mèva joguina, ni l' pensament d' ella; y consti finalment que sols lo periódich de sa direcció ha parlat malament de la producció mèva, y que sols ell trova lo llenguatge vulgar y aixut; conducta tant més estranya, quan dintre l' catalanisme es ahont deuria haberhi major uniò y menors exigencies.

»No esperava, en vritat de «*L' esquella*», aquest jucí.

»Prego à vosté se serveysca declarar en lo número pròxim que la mèva joguina «*Als pèus de vosté*» es original, ó en altre cas citar sa procedencia; pues tirar la pedra y amagar la mà no 'm sembla un sistema acceptable; y no 'm satisfà, perque, 'ls seus llegidors de lo que son periódich diu, se 'n pendràn lo que vulguin, pero may lo just y equitatiu fins yá tant que vosté recufiqui.

»Ab aquesta ocasió, soch de vosté servidor y amich, q. b. s. m.—MIQUEL PALÀ.

»Barcelona, Novembre, 28.—79.»

Aném per parts:

En primer lloc, lo Sr. Palà, podia estolviarse 'l fer com en Zola, que ha tret la mòda de contestar als critichs que fan lo judici de las sèvas novelas. Desde l' moment que deyam «no 'u sabem del cert» quedava destruida l' afirmació anterior: desde l' moment que reconeixiam que l' autor de la pessa «*Als pèus de vosté*» tramaría bê l'*vaudeville*, l' hi feyam un favor, perque l' hi reconeixém ingení suficient per combinar una acció lleugera.

Per lo tant bastava que l' Sr. Palà 's limités à desvanexir 'l dupte, dihen: «Es meu, es tot meu: no hi copiat res», perque nosaltres lo creguesssem baix la fé de sa paraula honrada, donantli completa satisfacció.

Pero l' Sr. Palà no 'n té prou ab això. Regoneix per una part que 'ls judicis de tota la prempsa de Barcelona han sigut *massa* favorables per ell; y 's lamenta de que nosaltres nos *haguèm permès* criticarli l' obra, quan dintre del catalanisme es ahont deuria haverhi major uniò y menors exigencies.

Per mor de Dèu Sr. Palà: no siga d' aquesta manera. Si nosaltres l' hi varem dir que l' llenguatge era aixut y vulgar, vá ser senzillament perque vulgar y aixut vá semblarnos. No basta que 'ls personatges de un' obra 's moguin; las condicions literarias del llenguatge son essencials y no están renyidas ab la naturalitat. Y nosaltres voldríam tenir un exemplar de la sèva obra, tal com varem sentirla, per ferli veure que no sense fonaument varem dirli lo que varem dirli.

Es més: fins nos creyam ferli un favor, perque vosté que ha demonstrat ingení per tramar, que té facilitat escénica, si cuidava una mica l' llenguatge, si s' hi esmerava una mica més, d' altre manera lluhiria.

Allò de que 'ls catalans nos hò hem de dissimular tot, permetím que l' hi recordi, que 'ls bons catalans parlén clà y català, no per ofendre, à lo ménos nosaltres. Are si 's pensava que l' «*Esquella*» faria com aquell periódich que després de rebaixar lo magnific drama «*Pau Claris*» vá posarli «*Als pèus de vosté*» fins als núvols, vá equivocarse Sr. Palà. Aquest periódich no l' hi vol bê, y nosaltres l' apreciem prou, per no posarlo en ridicul d' aquest modo.

Per xó, aixis com reconeixém que está molt bê que vosté declari que l' obra es original, per més que tinga com l' corte que domina en lo *vaudeville* francés, creyem que al enviarnos la segona part de la carta

vá equivocar la direcció. Los càrrechs que fa à l'*Esquella*, eran més propis si 'ls bagues dirigint al *Diluvio*.»

Y are Sr. Palà, dispensi, y ja 'u sab: *als pèus de vosté*, per lo que vulga manarnos; pero sobre tot, quan fassí un altre obra, puleixi l' llenguatge y no se 'n peñedirà.

N. N. N.

LA MONEDA DE L' HISTORIA.

ANÉCDOTAS DE HOMES CÉLEBRES.

Anys endarrera 's passejava per Barcelona un escriptor de mérit: en Guillém Fortezza.

Era un esperit mordàs à tot serho, y mori fet un desgraciat à Mallorca, la sèva patria.

A Madrid crida molt y molt justament la atenció, tant pèl seu talent, com per lo seu caràcter, y sobre tot per las sèvas sortidas.

Parlava un dia ab un gran d' Espanya y l' tractava de vosté à secas. Aquest va observarli la sèva calitat, recordantli que tenia l' tractament d' Escelencia.

Llavors, després de donarli Escelencias à tort y à dret, lo gran d' Espanya l' hi contestà tractantlo de vosté.

—S. E. se equivoca, l' hi digué en Fortezza, yo soy pequeño de Espanya y tengo el *tratamiento de tu*.

En temps de la restauració, à Fransa va sortir una galeria biogràfica de personatges contemporànecs, plena de parcialitat. Molt homes eminentes eran tractats ab duresa; pero van cambiar las circumstancies políticas y 'ls companys dels mal tractats, eran judicats ab molta consideració.

M. Royer Collard va ser un d' ells, y solia dir:

—Hi tingut molta sort. Com que l' diccionari 's fa per ordre alfabetich, si en lloc de dirme Royer Collart, arribo a dirme Collart Royer, estava fresch!

Lo célebre abat Prevot va ser anomenat limosner del princep de Conti.

—Senyor abat, vadirlí l' princep: siguéu enhorabona 'l meu limosner, pero entenguéu que jo no vaig may à missa.

—Senyor princep, va dir l' abat: y jo no 'n dich may.

Un general alemany tant presumit com tonto, deya un dia á M. Schwerin, ab to molt expressiu de confiança:

—Jo voldria fer una campanya ab vos, perque 'm sembla que 'ns entendriam molt be.

Schwerin va respondreli ab molta fredor:

—Seria fàcil, perque 'us donaria las órdres ab tanta claretat, que conto que las entendriau totas.

Lluís XIV de Fransa va casar à una dona jove, que havia sigut objecte dels seus capritxos, ab Roquelaure, al qual aquest matrimoni va yalerli l' titol de dueh.

Quatre o cinch mesos després, la esposa de Roquelaure va desocupar una filla.

—Benvinguda siga, senyoret, va dir lo marit: com hi ha mon no l' esperava tant prompte.

Lo mateix Lluís XIV ensenyava un dia uns versos que havia compost al gran poeta Boileau, y l' hi demana parer.

—Senyor, va respondre Boileau: això demostra que per vostra magestat no hi ha res impossible. S' ha proposat fer versos dolents y ho ha lograt.

Lo poeta francés Malherbe estava un dia convidat à dinar à casa del arquebisbe de Orleans.

—Al alsarse de taula, van entrar à una sala y l' poeta va dormir-se. Lo prelat va despertarlo, convidantlo à anar a sentir un sermó.

—Dispenséume, va respondre Malherbe: sense necessitat de sentir sermons, coneix que dormiré com un patriarca.

Fernando VII poch avants de morir, deya:

—L' Espanya es com una ampolla de cervesa: jo soch lo tap. Lo dia que 'l tap salti, se 'n anirà tota.

En Valero, actor tant eminent com dotat de un geni irascible, va sentir molts enraonaments entre bastidores, mentres ell era à l' escena.

Lo qui havia turbat lo silenci era un geperut encarregat de tirar telò, y en Valero va dir:

—Al primer que tornó a sentir, jo 'l faré anar dret.

—Tant de bo que m' hi fes anar à mi, va exclamar lo geperut.

Y l' eminent Valero, al sentir la sortida, fou una de las pocas vegades que va riure.

UN NEN.

PER A L' ALBUM DE LA SRA. D. C. A. DE PUIG.

I.

Mirava un dia la sèva nena jugant alegre ben aprop mèu, mentres la fresca brisa nocturna rissava 'ls bucles dels seus cabells; y al contemplarla tant aixerida, alsant ma vista cap à vosté, baixet vaig dirme: —Si tú tinguevis com ella un nen!

Si tú 't'vegessis sobre ta falda una criatura d' ullots de cel, tant bufoneta com es aquesta, que ab ses manetas t' acaricies, que 't digues ipapa! besant los llavis ab sa boqueta dolsa con mel, y 't des mirades rihent com riuen los angelets!

Oh! Quantas horas hi passaríss sentat à vora del bressolet, cantant rondalles per adormirlo, besant cent voltas son front de neu, mentre s' es mire, viva y feynera, d' un cantó al altre liesa corrés, posant en ordre la nostra casa, lo nostre cel!

Tot aquest cúmul d' ideas vagas va condensar-se m' dins lo cervell: tot aquell vespre volant passare'res records e imatges pe'l davant meu. Y al despedirnos, quan me dona a sa ma d' amiga, mon pensament encara 'm deya: —Si tú tinguevis com ella un nen! —

H.

Avuy estantme jo en ma finestra, mirant la lluna que al davant meu, roja brillava com casta verje, que puja al talem per cop primer, hi vist un quadro de dol y pena, orlat de negre, tenyt de fel, que ha fet comoure'm totas las fibras del sentiment.

Dins d' una sala, regant ab llàgrimas la groga cara d' un angelet, anonadada, morta d' angúnia la pobla mare pregava à Dèu. Son fill finava; l' ale moria que avans movia son débil ser; la mort segava la poncelleta del vert roser.

Jo fins sentia las bategadas que 'l cor donava del pobre nen; fins me semblava veure fugirli l' ànima seva volant al cel, y à la llum tenué d' una bombeta que iluminaba lo bressolet. Veyá dos bocas besant juntarse dihense: —Adéu!

La pobre mare se retrosava tocant la cara del seu fillet; lo nen moria; ja la mort fiera lesa estenia son negre vel.. De sope un xiscle m' ha glassat l' ànima, la trista dona boja, sens seny freda rodava sobre el cadàvre d' un angelet.

Tancant ab febra ma finestreta, m' hi deixat caure sobre 'l lit fret, mentres pensava eloent ma vista:

—Si aquest que s' mora fos un fill tèu!

—Si tú 't'vegessis sense fillet!

—Oh!, no! M' estimó més no tenirlo:

—no vull cap nen!

C. GUMA.

ESQUELLOTS.

La tòmbola del Ateneo lliure vá deixar assombrats als seus autors mateixos.

Ab pocas horas—desde las 11 del demàti à las 9 del vespre—ván vendre's tots los números, realisantse un ingress de 16 mil pessetas, vuit mil pels obrers sense feyna y vuit mil pels inundats de las provincias del Sud-est.

Això prova que l' Ateneo gosa de moltas simpatias.

* * *

Detalhs originals:

Lo director de la Campana de Gracia vá treure l' busto de Lleò XIII. Y encare dirán que la Campana es excomunicada!

A un cego l' hi ván tocar uns lentes.

Un noyet vá treure la dotzena de cuberts, regalo del Ajuntament.

Un capellà un gorro de senyora.

Pero lo més original es lo dueny de una crèu de ferro. Aquesta creu estava colocada sobre un panteon: vá

cambiarla y la tenia á casa. Era una créu que l' hi feya nosa y volia desferse'n.

Vá, y la regala á la loteria de las seyoras. Pren algunos números, y lo primer que l' hi surt es la ditzosa créu.

Llavors l' entrega á la tómbola del Ateneo lliure. Pren també alguns números, y la ditzosa créu torna á sortirli.

Aquest seyor si que pot dir:—Ja tinch una créu bén pesada!

De una sabateria de la Plaça de Palacio ván desapareixer més de cent parells de botinas.

Los lladres... volaverunt.

Això demostra que 'ls nostres lladres ván més ben calcats que la nostra policia.

A Fransa 's publica un periódich religiós com molts que veuen la llum á Espanya. Està consagrat á propagar la devoció á Sant Joseph.

Aquest dia publicava lo següent comunicat:

«Senyor director, vos envio déu franchs en honor de Sant Joseph. Aixis cumpreixo la promesa que vaig fer-vos de remetre 'us déu franchs per cada un dels parents que 's mori avants de mí.»

Hi ha una religió que fá tornar sants als que la professan; pero n' hi ha un' altre que té la virtut de ferlos tornar bobos y estúpits.

Lo fret apreta qu' es un gust.

Sense cigarro á la boca tothom fuma: sense tenir fulla lo fret talla; sense tenir fàbrica fabrica panelons; y sense ocupar un puesto eminent tothom tús, olvidant alló de «Quién me tose á mí?»

Jo aquests días no he sentit frasse més felis que la de un estallador de llenya.

—Parlan del cok, del carbó de pedra, del gas. Jo per entrar en calor no coneix res com la llenya.

Y era que ja feya dos ó tres horas qu' estellava y la suor l' hi anava cara avall.

Molta llum hi ha hagut aquests días á la fatxada de cala Ciutat.

En canbi lo dimars devia celebrarse sessió y 'no vá haber ni per ser dia de gala. De manera que á dintre hi havia molta fosca.

Are 's vá realisant alló que deya 'l Sr. Prats y Rodés:

—Nosaltres volém llum, molta llum...

Si, tenia rahò: molta llum... á la fatxada.

Jo no hi vist res més brut que 'ls carrers de Barcelona durant aquests días de pluja.

Y encare diuhem que l' ayuga tot ho netejal...

Sembla que 's prepara una corrida de toros pèl diumenje.

Per més joch que dongan los toros; per més que 'ls toreros treballin, en aquest temps, serà una corrida molt freda!

Diuhem qu' en la corrida de toros del diumenje hi haurá caballeros en plaza.

Segons tinch entés aquests caballeros se reclutan á la Barceloneta.

A Mallorca vá desapareixe 'l vicari de la parroquia de un poble de fora.

Al mateix temps vá desapareixe una minyona molt maca.

Deixinme agafar la guitarra, y cantar á tall d' andalus:

«Niñas que desaparecen
y vicarios que se ván,
si en el camino se encuentran,
qué de cosas se dirán!»

Las oficinas aquests días del casament del rey varen fer festa.

Los negocis ván quedar atrassats, y per molts que tenen expedients y que sufreixen grans perjudicis per aquests retrassos, la festa vá ser complerta.

En un periódich inglés vaig llegirhi aquest dia 'l següent original anunci:

«Un caballer donará 10 mil lliuras esterlinas á qui 'l fassi borni. Informarán en la Administració de aquest periódich.»

Al dia següent publicava la següent notícia:

«Numerosas personas han acudit á la nostra redacció desitjoses de complaire al caballer que ha promés 10 mil lliuras esterlinas á la persona que 'l fés borni.

»Algunes volian emplear lo puny per lograrlo: autres una llanseta; algunes altres en sí 'l punyo de un garrot.

»Las proposicions no han pogut ser admesas, perque cap d' elles era capás de cumplir l' anuncí.

»Y no saben perqué?

»Es molt senzill; perque 'l pobre anunciant es cego y aixís com n' hi ha que donarian un ull de la cara per 10 mil lliuras, ell donaria 10 mil lliuras per un ull de la cara.»

Un rasgo final arrencat del *Charivari*, periódich francés:

«A Paris s' agita la qüestió del divorci, promoguda per alguns diputats de l' Assamblea, y un capellà prén cartas en l' assumpto, fent conferencias sobre aquest tema.

Una dona de mon, llegeix l' anuncí de una de aquetas conferencies, y diu:

—Un capellà ocupantse del divorci.... Es lo mateix que si jo m' ocupés de la castedat.

QUENTOS.

Un pare tenia un fill molt mal gastador. Aquest solia sempre anar ab cotxe de lloguer, sense recordarse de que á casa sèva tenia cotxe propi.

Y 'l pare deya:

—Sembla impossible! Lloga cotxes sense veure que 'ls nostres caballs s' están crusats de brassos á l' estable!

En una tertulia, una seyora que vol passar per jove sense serho, se dirigeix á un seyor, preguntantli:

—Bé, quina edat me faria vosté á mí?

—Vint anys, va respondre 'l seyor sense inmutarse.

—No: soch més vella, digué la seyora veient que se 'n burlavan. Y vosté? preguntá dirigintse á un altre.

—Jo vintiquatre.

—Y vosté? va preguntar á un tercer.

—Jo opino com los dos: vint per un costat y vintiquatre per l' altre; total: quaranta quatre.

Un pintor feya l' amor á una nena molt guapa.

—Jo la vull retratar, deya ab molt entusiasme.

—Impossible: rasponia la nena: si acás haig de ser modelo, vull serho d' esposas....

—La vestiré de D. Juana la Loca, l' hi digué agafantli la mà.

—Deixam, respongué la nena.

Y deixá escapar la mà preciosa de la nena.

Un amich, que sense ser advertit, estava contemplant l' escena, exclamá:

—Es la primera obra d' art que surt de las sèvases mans.

A Fransa, hi ha 'l pare Jacinto, antich frare, que després de separarse del convent s' ha casat y pretent plantejar una nova religió, fent totas las ceremonias del culto en francés.

—¿Cóm voldrias casarte? preguntavan á un. En llatí ó en francés?

Resposta:

—En llatí sempre hi ha una ventatje, que un hom no enten lo que l' hi diuhem.

En temps de crisis y de falta de feyna, lo propietari més rich del poble, á fi de donar ocupació als treballadors en baga, va tractar de construir una gran paret per enmurallar la sèva propietat, fent al efecte un prego prometent treball á tothom que 's presentés.

Y no van anarhi més que cinch ó sis treballadors.

—Y 'ls altres? va preguntar. ¿Com dimontri no venen?

—Ay seyor: va respondreli un infelis: si tots los richs fossen com vosté y murallessin las terras, lo poble 's moriria de gana.

Un pagés va anar á casa 'l dentista á ferse arrençat un caixal. Després de haberli arrençat preguntá:

—Quant val...?

—Vint rals, contestá lo dentista.

—Cá, barret: no més n' hi daré déu! Com que no ha fet més que la meitat de la feyna....

—¿Com s' enten? replicá 'l dentista, no 'us hi arrençat tot lo caixal?...

—Bé, si, contestá 'l pagés; pero vosté no ha notat que 'l caixal ja 'm sorollaba?....

Lo mateix pagés tractá despresa, de ferse posá un caixal postis, y habent preguntat al dentista lo que l' hi costaria y veient que era molt car digué:

—Bah bah, aixís com aixís també serà postis, posim lo mateix que m' ha arrençat.

Un sargent ensenyaba de fer 'l exercici á un quinto molt sonso.

Lo primer dia que va usar la carrabina lo sargento l' hi digué *armas al hombro*.

A lo que tot parat contestá 'l quinto:

—Dispense mi sargento que no tengo más que una arma.

TRENCA-CAPS.

XARADAS.

I.
L' home que primera 's dona
y 's veu bé que no 'l mereix,
aqueell home no coneix
que solsament es segona.
Prima tres es animal
que s' enfada molt aviat,
y s' ha vist que ho ha pagat
ab sa vida, algun totat.

NEF Y CLORO.

II.

Una noya tres doblada,
que despatxa en una tot,
vol que hu dos cada vegada
que la veu lo seu xicot.

PAU SALA.

MUDANSA.

El qu' es tot y militar
es fácil qu' un tot li donguin,
si no hi ha tot, ó li fan
algun tot y d' ell se mori.

XIPOLL.

ENDEVINALLA.

Jo canto y ningú m' escolta;
vaig armat y ningú m' tem;
tu m' pagas y m' mana un altre;
castellà lo meu nom es.

BADÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH.

1 2 3 4 5 6 7.—Una classe de roba.

1 7 2 7.—Lo que tenen las monedas.

1 2 3 4 7.—Una isla.

4 2 5 1 7.—Lo que s' embolica ab facilitat.

4 7 6 7.—Nom de dona.

2 7 4 7.—Un animal.

PAU CORRADÓ.

COMBINACIÓ NUMÉRICA.

1 2 3 4 5 6 7.—Sustituir los pichs ab números que sumatis vertical, horizontal y diagonalment donguin un resultat de 26.

FRA-DIÁVOLO.

TRENCA-CLOSCAS.

Sabadell, Laplana, Guisona, Altafulla, Nuria, Escornalbou.
Ab aquestas paraules formar ab las primeras lletras lo nom d' un poble de Catalunya.

XARRAIRE.

GEROGLIFICH.

L I Nadal Corpus

P R G. III S O N

Cólera morbo Febre groga

GAXONET.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO.

1. XARADA 1.—Espartera.
2. IDEM 2.—Benet.
3. MUDANSA.—Betlla, Bitlla, Butlla.
4. ANAGRAMA.—Mari, mira, ritma, mirat.
5. CONVERSA.—Ramona.
6. TRIANGUL.—Crema
rema
ema
ma
a.
7. TRENCA-CLOSCAS.—Calella.
8. GEROGLIFICH.—Qui no té mal de caps, se 'n busca.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, fill, Arch del Teatro, 21 y 23.